

2011
2012

Aanbod NME-Betuwe

Onderbouw

Zwerfvuil verzamelen met de hele school...
(OBS Prins Willem Alexander in Echteld)

Algemeen

Inschrijven

De inschrijvingen voor 'NME in de Betuwe' lopen via internet, via NME-centrum Midden-Betuwe. Het digitale catalogus- en reserveringsprogramma **nmegids.nl** is te vinden op:

www.nmebetuwe.nl onder aanbod voor P.O. (primair onderwijs). Het is ook te vinden op de site www.pakhuishemmen.nl onder onderwijs / primair onderwijs en op www.boerderijlingezege.nl onder NME / lesmateriaal.

Een stap-voor-stap handleiding hoe te werken met dit catalogus- en reserveringsprogramma vindt u onder de groene knop **nmegids.nl** op de homepage van de website **nmebetuwe.nl** (aan de rechter-kant). Ook staan op de resp. websites de NME aanbodgidsen voor de verschillende bouwen.

Elke school heeft een eigen inlogcode en wachtwoord. Bent u dit kwijt, neem dan contact op met de NME-contactpersoon bij u op school of met de coördinator. Gedurende het schooljaar kunt u hiermee zelf uw reserveringen maken, wijzigen en/of annuleren. U krijgt via het systeem automatisch een mailbericht van elke reservering, wijziging ed. Zorg daarom dat mailadressen correct zijn en blijven!

Voor annulering gelden de volgende regels:

- Leskisten kunt u tot 7 dagen voor uitleendatum wijzigen of annuleren.
- Materiaalzendingen kunt u tot de aangegeven 'uiterste datum' annuleren.

Annuleert u later dan genoemde termijnen, dan worden de kosten in rekening gebracht.

Ophalen en terugbrengen

Leskisten dient de school zelf op te (laten) halen en terug te (laten) brengen naar het NME-centrum in Opheusden of een van de NME-depots: OBS in Brede School Maurik, CNME 't Pakhuis in Hemmen en OBS Stap voor Stap in Elst. Bij elke reservering wordt u gevraagd uw keuze voor een locatie te maken. Maakt u *géén* keuze, dan wordt het automatisch Opheusden.

Een week voor zowel de start als de afloop van een uitleenperiode krijgt u van ons per e-mail een herinneringsbericht met daarin ook adres en tijd. Hetzelfde voor het ophalen van materiaalzendingen. U kunt gebruik maken van een koeriersdienst. Geef, als u hier gebruik van wilt maken, dit aan bij uw reservering of neem hiervoor tijdig contact met ons op. Daarvoor betaalt u € 15,- per keer, ongeacht aantal leskisten/materiaalpakketten. Als u leskisten en/of materiaalzendingen niet ophaalt, brengen wij deze toch volledig in rekening. Als u spullen niet, te laat of incompleet terug brengt, betaalt u een boete.

Kwaliteit

Alle leskisten en materiaalzendingen worden door ons nauwkeurig gecontroleerd voordat u ze krijgt. Als er iets aan mankeert/ontbreekt, wordt dat door ons vermeld. Mocht u toch nog iets anders missen, wilt u dan direct contact met ons opnemen? Daarmee kunnen we voorkomen dat we u abusievelijk kosten in rekening brengen. Raakt er iets kwijt of kapot, meldt het ons a.u.b. bij het terugbrengen.

Gemeentelijke bijdragen/subsidies en eigen bijdragen

De gemeenten Buren, Neder-Betuwe en Overbetuwe betalen aan hun respectievelijke NME-centra een bijdrage / subsidie om aan het basisonderwijs NME te kunnen aanbieden in de vorm van leskisten, materialen, excursies en diensten. Voor het lenen van leskisten ed. betalen de scholen een eigen bijdrage. Dit bedrag is een bijdrage aan de ontwikkel- en materiaalkosten. De kosten voor de materiaalzendingen zijn € 15,- per pakket (niet: per zending!). De kosten voor excursies zijn afhankelijk van aanbieder en (kunnen) verschillen per gemeente. In de netto bedragen die de school ziet na het inloggen zijn de gemeentelijke subsidies verwerkt.

Uw school ontvangt een rekening halverwege en/of aan het einde van het schooljaar voor alle gereserveerde leskisten, afgenomen materiaalpakketten, excursies en evt. voor de koeriersdiensten. Voor materialen die zoek raken of kapot gaan, brengen wij de kosten apart in rekening.

Verantwoordelijkheid

Voor alle activiteiten geldt dat de verantwoordelijkheid voor leerlingen en materialen bij de school ligt. Ook als programma's (deels) door derden worden uitgevoerd of begeleid.

Openingstijden

Wij zijn in Opheusden, Hemmen en Elst sowieso aanwezig op de data en tijdstippen waarop u uw leskisten ed. kunt ophalen cq terugbrengen. In Maurik is een onbemande post, in de gang bij Hanneke Schalkwijk, locatiemanager van de OBS. Daar staan de materialen tijdig klaar cq verwachten we ze terug. Bij overmacht graag afbellen via het mobiele nummer i.p.v. een mail sturen. Andere afspraken lopen altijd via de coördinator.

Perioden

In 2011-2012 kennen we onderstaande leenperioden. Afwijkingen hiervan zijn in **overleg** mogelijk, bijv. voor een kijkavond, studiedag etc. We hebben zo goed mogelijk rekening gehouden met vakanties ed maar dat is niet altijd eenvoudig omdat we in 2 regio's werkzaam zijn (midden en zuid). U kunt suggesties voor een andere periode doen, het is aan ons om dat te honoreren...

ophalen	terugbrengen	ophalen	terugbrengen
wo. 17-8	vr. 2-9	wo.11-1	vr. 27-1
wo. 7-9	vr. 23-9	wo.1-2	vr. 17-2
wo. 28-9	vr. 14-10	wo. 29-2	vr. 16-3
wo. 19-10	vr. 11-11	wo. 21-3	wo. 4-4
wo. 16-11	vr. 2-12	wo. 11-4	vr. 27-4
wo.7-12	vr. 23-12	wo. 9-5	vr. 1-6
		wo. 6-6	wo. 27-6

Contactgegevens

Stichting NME centrum Midden-Betuwe. Coördinator: Annemieke Jansen
postadres: Appelgaard 9, 4033 JA Lienden 0344-603758 / 06-20641777
bezoekadres na afspraak: Tielsestraat 11^b, 4043 JP Opheusden 0488-441563
mail: nmebetuwe@gmail.com website: www.nmebetuwe.nl giro: 6804722

De gegevens van NME Overbetuwe:

- CNME 't Pakhuis zie www.pakhuishemmen.nl
NME contactpersoon: Hans Cornelissen, 0488-707013 / 06-14246304 han-sc@live.nl
- Boerderij Lingezegen zie www.boerderijlingezegen.nl
NME contactpersoon: Netty van Cappellen, 0481-374781 netty@boerderijlingezegen.nl

NME in de Betuwe

Natuur- en Milieu Educatie in de Betuwe krijgt vorm door samenwerking tussen NME Overbetuwe (dat zijn CNME 't Pakhuis en Boerderij Lingezegen) en NME-centrum Midden-Betuwe. Het totale werkgebied omvat de gemeenten Overbetuwe, Neder-Betuwe en Buren.

AANBOD 2011-2012 voor groep 3-4

Een beknopt overzicht van het aanbod van het NME-centrum Betuwe, bestemd voor groep 3-4. Meer info op de website www.nmebetuwe.nl bij aanbod voor P.O. Heeft u uw keuze gemaakt? Reserveer dan, liefst zo snel mogelijk, via de website. Wie het eerst komt..

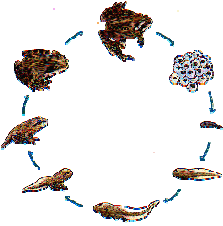
Materiaalzendingen

Let op: deze moet u bestellen vóór een uiterste datum. De afleverdatum staat vast.

De materiaalzendingen via het Gelderse NME-netwerk komen in een cyclus van 3 jaar terug!

1	Van Graan tot Brood	BESTELLEN: uiterlijk 25 juni 2011		
2	Materiaalzending	medio september 2011	Binnen, evt excursie	
3		<p>Met de halmen, korrels en meel van 4 soorten granen plus een maïskolf kunnen uw leerlingen kennis en ervaringen opdoen over het onderwerp "granen". Het accent ligt op het benoemen van de materialen en het volgen van het proces van 'graan tot brood'.</p> <p><i>Let op: Aansluiting met het Nationaal Schoolontbijt (1 tot 4 nov. 2011) en/of Dankdag (2 nov.) is mogelijk, evenals een bezoek aan molenaar en/of bakker. Het materiaal is langer houdbaar dus ook later te gebruiken.</i></p>		
4				
5				
6				
7				
8				

1	Wintergroenten	BESTELLEN: uiterlijk 1 november 2011		
2	Materiaalzending	januari 2012 (week 3)	Binnen, evt excursie	
3		<p>Wintergroenten is een begrip wat in onze tijd vreemd lijkt: we kopen immers jaarrond sla, tomaten, exotisch fruit etc. door teelt onder glas en import uit verre landen. Schaarse groenten in de winter? Winterkost? We leren kinderen wat Nederlandse zomer- en wintergroenten zijn. De handleiding bij het groentepakket bevat per leeftijdsgroep lessuggesties en achtergrondinformatie. Zo is er o.a. voor groep 1 en 2 de schoonheidswedstrijd in Groenteland.</p>		
4				
5				
6				
7				
8				

1	Van Kikkerdril tot Kikker	BESTELLEN: uiterlijk 1 februari 2012	
2	Materiaalzending	Leverdatum aquarium ed: 21 maart 2012	Binnen
3		<p>Nederland, kikkerland. Weten uw leerlingen hoe de kikker zich ontwikkelt? Wat kikkerdril is en hoe kikkervisjes eruit zien? En wat het verschil is tussen kikkers en padden?</p> <p>We leveren u op tijd een klein aquarium, een handleiding met lessuggesties en werkbladen om aan de slag te kunnen. U moet ZELF voor het kikkerdril en/of paddensnoeren zorgen !</p>	
4			
5			
6			
7			
8			

1	Tropische producten	BESTELLEN: uiterlijk 1 december 2011		
2	Materiaalzending	mei 2012	Binnen, evt excursie	
3		<p>Een spijkerbroek, een kopje thee en (veel) chocola: heel gewoon toch? Met dit pakket maken leerlingen kennis met een breed scala aan producten die niet 'van hier' zijn maar uit de tropen komen. Zij ontdekken waar en hoe producten geteeld en verwerkt worden (o.a. kokosnoot, specerijen, katoenpluis, thee, koffie, cacao, zijde).</p>		
4				
5				
6				
7				
8				

Leskisten, lesdozen en losse materialen

In een leskist zit een handleiding met lessuggesties, werkbladen ed plus het benodigde materiaal. In een lesdoos zitten geen of weinig materialen. Bij 'losse materialen' zit geen handleiding.

Ik groei		
Leskist	Seizoen: hele jaar	Binnen
3		<p>Hoe zien mensen eruit in verschillende leeftijdsfasen, wat groeit er aan je, wat kun je (of niet), hoe word je later? Met deze lessenserie gaan de kinderen op zoek naar antwoorden op deze vragen. Er wordt niet alleen ingegaan op lichamelijke ontwikkeling (meten en wegen) maar ook op de toename van vaardigheden en zelfstandigheid. De levenslijn van jong naar oud vormt de rode lijn in het programma. In de laatste les wordt de zorg bij mensenkinderen vergeleken met die bij nakomelingen van verschillende diergroepen.</p>
4		

Ik heb 't!		
Lesdoos	Seizoen: hele jaar	Binnen
3		<p>Veel kinderen met astma worden (soms onbedoeld) gepest op school. Er is weinig begrip van klasgenootjes omdat astma onzichtbaar is. Daarom heeft het Astma Fonds het lespakket 'Ik heb 't!' ontwikkeld. Met dit lespakket kunnen leerkrachten op de basisschool duidelijk maken dat voldoende lucht krijgen niet altijd vanzelf goed gaat. Meer informatie is er ook bij de GGD te verkrijgen.</p>
4		
5		
6		
7		
8		

Tante Door's Buitenboek (Op avontuur met je zintuigen)		
Leskist	Seizoen: hele jaar	Binnen - Buiten
3		<p>Met deze kist leren de kinderen hun zintuigen bewust te gebruiken bij het verkennen van hun omgeving. Dit doen ze naar aanleiding van ansichtkaarten die ze krijgen van 'Tante Door'. Tante Door is op fietsvakantie en stuurt kaartjes met waarnemingen die zij doet (wat ze ziet, hoort, ruikt, proeft en voelt). Kunnen de kinderen dit ook? Elke dag gaan ze een uurtje met een ander zintuig aan de slag (5x). Aldoende maken de kinderen een buitenboekje met hun waarnemingen en gevonden materialen. Ieder kind werkt hierbij op eigen niveau tevens aan zijn/haar taalontwikkeling.</p>
4		

1 De bakker en het brood		
Leskist	Seizoen: hele jaar	Binnen
3		<p>In dit pakket gaan de kinderen aan de slag met 'brood'. Ze bekijken en proeven brood, ze zaaien tarwe, malen graan en spelen in de bakkershoek. Extra dimensie krijgt de lessenserie met een bezoek aan een bakker of bakkerswinkel en/of een broodmaaltijd op school waarbij de kinderen samen met de leerkracht / ouder(s) zorgen voor allerlei verschillende broodsoorten.</p>

Graan, Meel en Brood		
Leskist	Seizoen: hele jaar	Binnen
4 5 6		In dit project gaan kinderen aan de slag met 'brood'. In 3 lessen komen het maken van graan tot brood en de smaak van brood aan bod. Het geheel wordt creatief afgesloten met broodhapjes, broodgedichtjes etc. Een bezoek aan een molenaar (bijv. in Ingen of Wageningen) kan het maalproces verhelderen. Extra dimensie krijgt de lessenserie met een bezoek aan een bakker/bakkerswinkel en/of een broodmaaltijd met allerlei verschillende broodsoorten op school.

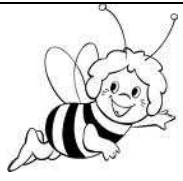
Kastanjeboom, kleverige Knoppen		
Leskist	Seizoen: winter en lente	Binnen - Buiten
4		De ontwikkeling van knoppen wordt gevolgd bij kastanjabomen in de buurt en op foto's die in de kist zijn opgenomen. De kinderen ervaren de kleverige knoppen en leren hoe de ontwikkeling van knop tot blad of bloem in z'n werk gaat. Drie lessen: Tijdens de ervaringsles leren de kinderen kastanjeknoppen kennen. In de tekstles lezen ze over de ontwikkeling van die knoppen. Bij de toepassingles gebruiken ze actief de aangeleerde begrippen. Koppeling van Taal (Begrijpend Lezen) en Natuur en Milieu Educatie.

Verhalen uit bomenland		
Leskist	Seizoen: hele jaar	Binnen - Buiten
3 4		De kern van elke les bestaat uit een verhaal over bomen. De bomen vertolken in de vier seizoenen verschillende herkenbare menselijke gevoelens. De kinderen krijgen op deze manier een band met de bomen in hun leefomgeving. Elke les wordt afgesloten met een kringgesprek. Tijdens de extra verwerkingsopdrachten beleven de kinderen op een actieve manier aspecten uit het leven van een boom.

De verdwaalde boom		
Leskist	Seizoen: hele jaar	Binnen - Buiten
3 4		Bomen staan overal. Ze zijn voor kinderen een heel belangrijk onderdeel van hun omgeving. In 3 lessen ontdekken kinderen wat ze van de bomen rond de school vinden en leren ze deze waardering te verwoorden. Ze breiden hun boom-woordenschat uit en leren hoe een boom leeft: wat heeft hij nodig en wat geeft een boom ons? Bij dit alles hoort een bomenlied en in een 'bomenhoek' in de klas kunnen de leerlingen aan de slag met leerzame en creatieve opdrachten.

Groentetuintje in de klas		
Project	Seizoen: lente t/m herfst	Binnen
3 4 5 6 7 8		Groentetuintje in de klas is een project over het kweken van groente. Gedurende 1½ schoolweek werken de leerlingen een paar minuutjes per dag mee om zaden en stonken uit te laten groeien tot smakelijke kiemen en groente. Er is een handleiding bijgevoegd en twee spannende introductieverhalen. Het project wordt afgesloten met het oogsten en opeten van de groente.

Wegkruipertjes en kriebelbeestjes		
Leskist	Seizoen: lente t/m herfst	Binnen - Buiten
3		<p>Kleine kriebelbeestjes, waar wonen ze, hoe leven ze, hoe bewegen ze? In deze les leren kinderen ze zoeken, vangen, observeren en beschrijven. Specifiek de regenworm, de slak, de mier, de pissebed en de 1000-poot, maar ook eventueel andere vangsten. De leerlingen bekijken ze, leren de manier van voortbewegen benoemen en meer details aan het dier te onderscheiden. Ook maken ze zich een voorstelling van hoe en waar het dier leeft: heel dichtbij maar goed verstopt. Er valt veel aan te ontdekken, ook voor de leerkracht.</p>
4		

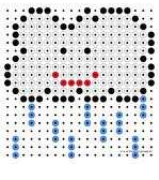
't Jonge kind en bijen		
Lesdoos	Seizoen: lente t/m herfst	Binnen en evt. buiten in schoolomgeving
3		<p>Bijen zijn eng, leuk, nuttig en ... zeer intrigerend. Van het Bijenhuis in Wageningen komt de handleiding met veel werkbladen. Wij deden er wat imkerspullen, posters en boekjes bij. Bezoek aan of van een imker verlevendigt het geheel.</p>
4		

Koning Bromvlieg zoekt een opvolger		
Leskist	Seizoen: lente t/m herfst	Binnen - Buiten
3		<p>Koning Bromvlieg is de koning van het insectenrijk. Hij is al erg oud en zoekt een troonopvolger. De leerlingen kunnen hem helpen bij het zoeken van een geschikte opvolger. Die verzamelen informatie over insecten en gaan buiten op zoek naar echte insecten. De klas brengt hun gezamenlijke stem uit voor de beste insectenkoning. Naast kennismaking met insecten en hun eigenschappen richt deze leskist zich op waardevorming: 'wat vind ik van dit insect en waarom?'</p>
4		

Huid en Haar - Domino		
Materiaal	Seizoen: hele jaar	Binnen
3		<p>De bedoeling is dat de kinderen een reeks maken van de huid van het dier bij de foto van het dier. Er zijn twee zoekrichtingen: 1. Welke huid heeft dit dier? (vanuit de foto naar de huid) en 2. Welk dier hoort bij deze huid? (vanuit de huid naar de foto). De dieren zijn: vos, panter, paard, konijn, slang, wild zwijn, zal, ree, pauw, bruin schaap, varaan, krokodil, schildpad, wit schaap.</p>
4		
5		
6		

Kids for animals met o.a. het Dierenbeschermingspel		
Leskist	Seizoen: hele jaar	Binnen
3		<p>Met het lesspel maken de leerlingen op een leuke en spannende manier kennis met dierenwelzijn. Het spel bestaat uit 24 quizvragen die zijn voorzien van videofragmenten op DVD. Een respectvolle omgang met dieren staat hierin centraal. De vragen zijn verdeeld over verschillende thema's en steeds in 3 niveaus. Verder in de leskist een aantal themakranten met verwerkingsbladen over verschillende onderwerpen zoals 'het dierenasiel' en huisdieren.</p>
4		
5		
6		
7		
8		

Zorgen voor de natuur - onderbouw		
	Lesdoos	Seizoen: hele jaar Binnen - Buiten
3		Vanuit het 'hart, hoofd, handen' principe leren kinderen zorgen voor de natuur. Concreet handelen staat centraal: beleven en ervaren. Waardenvorming en verantwoordelijkheid/participatie zijn belangrijk. De natuurzorgthema's voor groep 3-4 zijn: <ul style="list-style-type: none"> - kweken en verzorgen van een zonnebloem - observeren en zorgzaam gedrag voor bodemdieren - het merelpad
4		

1 Buiten kijken		
2	Leskist	Seizoen: hele jaar Binnen en buiten in schoolomgeving
3		De schoolomgeving verkennen aan de hand van de thema's: zintuigen, het weer, de bodem, kleine beestjes, wilde planten, vogels. De materialen en de handleiding in de kist zijn eenvoudig maar functioneel. Behandelen of juist weglaten van een of enkele thema's is voor het geheel geen probleem. En mogelijk past het materiaal juist goed bij uw eigen methode.
4		

Water: drijven en zinken		
	Leskist	Seizoen: hele jaar Binnen
3		In circuitvorm gaan de leerlingen zelfstandig allerlei proefjes met water doen. Vooral drijven en zinken staan centraal. We gebruiken eenvoudige materialen, dus de kinderen kunnen het thuis ook nog eens (voor)doen. Er valt veel aan en met water te ontdekken...
4		

1 Over de pot en de put: De grote boodschap		
2	leskist	Seizoen: hele jaar Binnen - Buiten
3		Tanden poetsen, toilet doorspoelen, (af)wassen: in huis maken we water vies en spoelen het weg door een putje. Ook het water dat buiten 'valt' in de vorm van sneeuw of regen verdwijnt... Met 'de grote boodschap' leren ze op een speelse manier over afvalwater en het hele systeem erachter.
4		
5		
6		
7		
8		

Bodemwerk		
	Lesdoos	Seizoen: hele jaar Binnen - Buiten
3		Het verhaal van Els Wielewonder, een meisje wat meer in dan op de bodem zit, loopt als een rode draad door 'bodemwerk'. Zij brengt de kinderen al snuffelend op het spoor van de bodem en zet hen aan tot nadenken over het bouwen en inrichten van een bodem-museum in de klas. Maar voordat het museum er is, moet er heel wat bodemwerk verzet worden. Naar keuze kan het traject 'Els Wielewonder' (4 activiteiten, minimaal 4 middagen) of traject 'Bodemkijker' (2 activiteiten, 1 middag) gedaan worden. Als u meer tijd heeft, kunt u meer activiteiten doen: excursie, muziekles, expert in de klas.
4		

1	De wereld onder je voeten - onderbouw	
2	Leskist	Seizoen: hele jaar Binnen - Buiten
3		<p>De wereld onder je voeten.....is de wereld van Mollie de Mol. Hoe zien mollen eruit, hoe leven ze, wat komen ze tegen in de grond aan dieren, 'schatten', water, .. etc.</p> <p>Het project bestaat uit een inleidende les, het spel, de afsluitende les en facultatief een excursie. Het spel speelt u in een 'ingericht' (speel)lokaal met hulp van (natuur)ouders.</p>

	De wereld onder je voeten - middenbouw	
	Leskist	Seizoen: hele jaar Binnen - Buiten
4		<p>In de inleidende les maken kinderen kennis met Mollie de Mol. Zij stelt een aantal vragen over Rivierenland. De kinderen kunnen deze vragen nog niet beantwoorden. Tijdens de spelles gaan de groepjes allerlei opdrachten bekijken/doen waardoor ze veel facetten uit verleden en heden 'ontdekken'. De kinderen kunnen in de afsluitende les Mollie's vragen beantwoorden. Het project bestaat uit een inleidende les, het spel, de afsluitende les en evt. een excursie.</p>
5		
6		

1	Ik woon in een huis	
2	Leskist	Seizoen: hele jaar Binnen
3		<p>Het huis staat centraal: de plek waar kinderen zich veilig voelen en van waaruit ze de wereld om zich heen verkennen. De volgende thema's worden behandeld: 1. mijn huis, 2. wat is nodig in mijn huis, 3. hoe worden huizen gemaakt en 4. zelf een huis bouwen.</p>

	Mensen bouwen huizen	
	Leskist	Seizoen: hele jaar Binnen
4		<p>De kinderen kijken hoe huizen gebouwd worden en hoe het bouwen en bewonen van een huis zich verhoudt tot haar omgeving, het milieu. De volgende thema's worden uitgewerkt: 'hoe wonen we', 'hoe bouwen we huizen', 'meer natuur' en 'hoe wonen we beter'. Bij de lessen horen verhalen, werkbladen, een spel en diverse bouwmaterialen.</p>
5		
6		

1	Natuur op de boerderij - onderbouw	
2	Leskist	Seizoen: hele jaar Binnen
3		<p>In de onderbouw ligt de nadruk op 'wat zie ik?', 'wat hoor ik?', 'wat ruik ik?', 'wat voel ik?', 'wat doet de boer, de kikker, de vogel, de koe?' Kortom een kennismaking met een agrarisch bedrijf. De kinderen maken kennis met de flora en fauna die op de boerderij voorkomen. Dat zijn niet alleen de planten en dieren die nodig zijn voor de bedrijfsvoering, ook die in de vrije natuur op en om de boerderij komen aan bod. Een bedrijfsbezoek is heel erg leuk.....</p>

Natuur op de boerderij - middenbouw		
	Leskist	Seizoen: hele jaar Binnen
4		<p>De thema's in de middenbouw zijn: wat doet de melkveehouder / fruitteler (keuze), weidevogelbeheer, slootkantbeheer, erfbeplanting en overhoeken. De kinderen maken kennis met de natuur op en in de directe omgeving van een veehouderij of fruitteeltbedrijf omdat dat de meest voorkomende vormen van landbouw in Rivierenland zijn. De maatregelen om deze natuur op een goede manier te beheren, komen ook aan bod.</p>
5		
6		

Boeken over het thema boerderij 3-4		
	Materiaal	Seizoen: hele jaar Binnen - Buiten
3		<p>Als u met het thema Boerderij en/of de leskist 'Landbouw en Natuur op de boerderij' bezig bent, kunnen extra boekjes over het thema welkom zijn. Wij hebben ze voor u verzameld.</p>
4		

Sop, de grote bellenblaasontdekkers		
	Leskist	Seizoen: hele jaar Binnen
3		<p>In Nederland woont een Bellenblaasontdekker. Het is zijn taak om allerlei ontdekkingen te doen met zeepsop. Hij heeft al ontdekt dat je enorm grote bellen kunt blazen. En een rijtje bellen achter elkaar of een bel in een andere bel. Maar nu zit hij zonder werk. Hij denkt dat er niets meer te ontdekken valt. Daarom vraagt hij uw klas om hem te helpen. Misschien kunnen uw leerlingen voor hem nieuwe ontdekkingen doen...</p>
4		

1 Natuurlijk Energie met Koning Lollie		
	Leskist	Seizoen: hele jaar Binnen
2		<p>De kinderen maken kennis met verschillende aspecten van (duurzame) energie. Dit gebeurt aan de hand van vijf thema's: warmte, stroom, zon, wind en water. De kinderen doen concrete en speelse ervaringen op en leren op die manier een aantal gewoontes die bijdragen aan een duurzamer gebruik van energie. Hierbij staan de avonturen van koning Lollie centraal.</p>
3		

Natuurlijk Energie met Volty Power		
	Leskist	Seizoen: hele jaar Binnen
4		<p>Thema: Duurzame energie en gewoontes van energie gebruik. U kunt het accent leggen op meer praktisch werk aan de hand van proefjes, maar u kunt ook kiezen voor een meer verhalende aanpak door de kinderen mee te nemen op de reis van Volty Power. Dit figuurtje laat zien hoe er in andere tijden en op andere plaatsen met energie werd en wordt omgegaan en wat de gevolgen zijn van bepaalde keuzes.</p>
5		

1	Los te lenen materiaal voor bijvoorbeeld veldwerk en/of excursie		
2	Materiaal	Seizoen: hele jaar	Buiten
3		Een verzameling materialen als verzamelbakken, emmertjes, schepjes, loepotjes, pincetten enz waarmee u de kinderen tijdens een buitenactiviteit kunt laten werken. En afhankelijk van het thema hierbij een aantal zoekkaarten.	
4		Verschillende sets (herfst / water / enz.)	
5			
6			
7			
8			

Doe-het-zelf lessen en projecten

Doe-het-zelf lessen en project-dagen sluiten aan bij landelijke thema weken of dagen. Bij projecten vindt u onderwerpen die ook geschikt zijn voor een schoolbreed project.

1	Smaakkoffer		
2	Project	Seizoen: hele jaar	Binnen
3		We weten allemaal dat je minder lekker eet wanneer je erg verkouden bent: als je niet goed kunt ruiken, smaakt het eten gewoon minder. Maar zonder dat we het onszelf realiseren, heeft ook de kleur van een product invloed op onze smaak en/of eetgewoonten uit onze cultuur.	
4		Met deze Smaakkoffer maken u en de leerlingen al proevende kennis met smaken en geuren. Digitaal kunt u per bouw de werkbladen ed downloaden via www.smaaklessen.nl Enthousiast geworden?!	
5			
6			
7			
8			

1	Waterkoffer		
2	Project	Seizoen: hele jaar	Binnen - Buiten
3		Waterschap Rivierenland heeft een Waterkoffer ontwikkeld. De koffer bevat verschillende lespakketten, boeken, DVD's, CD's en lessuggesties als aanvulling op de lessen over water uit het NME-aanbod.	
4		<i>Het Waterschap biedt eveneens de mogelijkheid in te schrijven voor een (gratis) gastles over water op uw school. U kunt zich hiervoor ook rechtstreeks aanmelden via de website van het waterschap (www.waterschaprivierenland.nl).</i>	
5			
6			
7			
8			

1	Zwerfafval, mooi niet!		
2	Project	Seizoen: hele jaar	Binnen - Buiten
3		Het uitgangspunt is dit project is het bewerkstelligen van gedragsverandering: voorkomen van zwerfafval. Inhoudelijk worden voor de 4 bouwen (1/2, 3/4, 5/6, 7/8) dezelfde 3 onderwerpen uitgewerkt: rondslingerende rommel - waar komt die rotzooi toch vandaan? - in de prullenbak ermee!	
4		Daarmee is het ook erg geschikt voor een schoolbreed project.	
5			
6			
7			
8			

In maart hebben we altijd een zwerfafvalproject voor groep 3 en 6 (wat ook schoolbreed uitgevoerd kan worden) in/rond de Week van Nederland Schoon met veel aandacht in de media.

1	Groene Voetstappen		
2	Doe Het Zelf-Les	Week van 12-18 sept 2011	Binnen
3		Deze week gaan basisschoolleerlingen in Nederland (en veel andere Europese landen!) weer 'Groene Voetstappen' verzamelen door een hele week lopend en fietsend naar school te komen. Elke dag besteedt u ongeveer 15 minuten aan het hoe en waarom van deze actie d.m.v. eenvoudige opdrachten. Welke school wordt kampioen Groene Voetstappen verzamelen??	
4			
5			
6			
7			
8			

1	Warme Truiendag		
2	Project-dag	10 februari 2011	Binnen - evt. Buiten
3		Op 10 februari 2012 vindt de landelijke Warme truiendag plaats. Op deze dag kunt u de verwarming enkele graden lager zetten en de leerlingen vragen die dag in een extra warme trui naar school te komen. Meer tips staan op de website. Gaan ze thuis ook meedoen?? <i>Deze dag wordt georganiseerd door het Klimaatverbond en verwijst naar Verdrag van Kyoto. De verwarming 1 graad lager betekent 7 % minder energieverbruik en dus 7 % minder CO2 uitstoot. Hiemee kun je het klimaat sparen zonder comfort verlies.</i>	
4			
5			
6			
7			
8			

1	Bomen		
2	Project	Seizoen: hele jaar	Binnen - Buiten
3		De boom in de breedste zin van het woord komt aan bod. Van het verkennen van de boom zelf en de dieren in en om de boom tot papier maken en het bouwen van een bomobiel. De boom 'belevén' door activiteiten en m.b.v. leerlingenbladen. Het aantal lessen kan naar keuze lopen van één tot een uitgebreid project. <i>De leskist 'bomen' is een complete kist voor de hele school. De kist bevat materialen over hout en bomen en een ideeënboek met lessen uitgesplitst voor 4 verschillende leeftijdsgroepen rond 4 invalshoeken: beleven, verzamelen, vergelijken, verklaren.</i>	
4			
5			
6			
7			
8			

Lessen en Excursies

Met verschillende externe aanbieders zijn wij bezig een aanbod van 'buitenlessen' te realiseren. U gaat dan met de leerlingen onder begeleiding van een of meer gastdocenten op een boerderij of buitenlocatie aan de slag.

Voor de onderbouw zijn sowieso al de volgende excursies beschikbaar:

- Speuren naar herfstsporen (in het Hemmense Bos)
- Het Hemmense bos wordt wakker..
- Tuinderij-excursie om te leren waar ons eten vandaan komt
- De imker en de bezige bij
- Boerderij-dieren leren kennen (in Buren)

Op de website vindt u het (gestaag groeiende) volledige aanbod en de omschrijvingen.